

**ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ
КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО
ЗАКЛАДУ**

*Н. С. Немцева, к. п. н., доцент, «Красноармійський індустріальний інститут
ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»
Nedni@rambler.ru*

Методологія дослідження. Дослідження проблеми професійного становлення студентів в умовах культурно-освітнього середовища ВНЗ базується на застосуванні методів: абстракції – при визначенні суті понять «культура» та «культурно-освітнє середовище», системного підходу та методів загального й особливого – при встановленні специфіки взаємодії культурно-освітнього середовища з навчально-педагогічною діяльністю і особистісним становленням майбутнього фахівця.

Результати. На основі дослідження процесу професійного становлення студентів встановлено, що найбільш важливу роль у його протіканні відіграють змістовні й процесуальні аспекти інноваційності освітнього процесу у вищій школі, які можуть бути забезпечені культурно-освітнім середовищем. Доведено, що отримання студентом професійних знань, набуття ним умінь та навичок знаходяться у прямій залежності із саморозвитком та самовдосконаленням його особистості. У свою чергу, саморозвиток та самовдосконалення базуються на досягнутому рівні культурного розвитку людини, який визначається засвоєними у процесі виховання й освіти цінностями.

Вказано, що саме цінності набувають важливого значення у професійно-особистісному становленні студента і визначають напрями розвитку будь-якого ВНЗ. Культура знаходить свій прояв у створюваних працівниками освіти матеріальних і духовних цінностях, що в єдності входять до складу культурного середовища будь-якої освітньої установи, де студент активно діє і реалізує себе як суб'єкт культури, обираючи найбільш значимі цінності й ідеали та використовуючи їх як матеріал для самоосвіти і самобудівництва.

Новизна. Визначено сутність поняття «культурно-освітнє середовище

ВНЗ», а також встановлено специфіку його взаємодії з навчально-педагогічною діяльністю та розвитком особистості майбутнього фахівця. Доведено, що характер системи професійної освіти визначається певним типом культури і є історично та культурно дермінованим.

Практична значущість. Виявлення взаємозв'язку між професійним становленням студентів і якісними характеристиками культурно-освітнього середовища ВНЗ дозволяє сформуванню більш ефективної системи професійної підготовки фахівців в Україні.

Ключові слова: професійне становлення, професійна діяльність, соціокультурні цінності, професійно-особистісне становлення, майбутні спеціалісти, культура, культурно-освітнє середовище.

Література

1. Маршалл А. Принципы экономики / А. Маршалл. – М. : ЭКСМО, 2003. – 456 с.
Marshall A. *Printsipy ekonomiki* [Principles of economics] / A. Marshall. – М. : EKSMO, 2003. – 456 p.
2. Беккер Г. С. Человеческое поведение: экономический подход: Избр. труды по эконом. теории / Г. С. Беккер; пер. с англ. Е. В. Батракова и др. – М. : ГУ ВШЭ, 2003. – 671 с.
Bekker G. S. *Chelovecheskoe povedenie: ekonomicheskij podkhod: Izbr. trudy po ekonom. teorii* [Human behavior: an economic approach] / G. S. Bekker; per. s angl. E. V. Batrakova i dr. – М. : GU VShE, 2003. – 671 p.
3. Стігліц Дж. Економіка державного сектора: пер. з англ. А. Олійника, Р. Скільського / Дж. Стігліц. – К. : Основи, 1998. – 854 с.
Stiglits Dzh. *Ekonomika derzhavnogo sektora* [The economy of the state-pa sect]: per. z angl. A. Oliynyka, R. Skil'skogo / Dzh. Stiglits. – К. : Osnovy, 1998. – 854 p.
4. Криклій А. С. Освіта і професійне навчання як чинники розвитку трудового потенціалу / А. С. Криклій. – К. : Репрографіка, 2005. – 473 с.
Krykliy A. S. *Osvita i profesiyne navchannya yak chynnyku rozvytku trudovogo potentsialu* [Education and training as factors of labor potential] / A. S. Krykliy. – К. : Reprografika, 2005. – 473 p.
5. Психология становления педагога профессиональной школы / Зеер Н.Ф., Глуханюк Н.С., Шахматова О.Н. и др. – Екатеринбург : Изд-во Урал. Гос. проф.-пед. ун-та, 1996. – 147 с.
Psikhologiya stanovleniya pedagoga professionalnoy shkoly [Psychology of becoming a teacher vocational school] / N. F. Zeer, N. S. Glukhanyuk, O. N. Shakhmatova i dr. – Ekaterinburg : Izd-vo Ural. Gos. prof.-ped. un-ta, 1996. – 147 p.
6. Психология профессиональной подготовки / Под ред. Г. С. Никифорова. СПб. : Изд-во С.-Петербур. ун-та, 1993. – 172 с.
Psikhologiya professiona'noi podgotovki [Psychology training] / Pod red. G. S. Nikiforova. SPb. : Izd-vo S.-Peterb. un-ta, 1993. – 172 p.
7. Сергеев И. С. Основы педагогической деятельности: Учеб. пос. – СПб. : Питер, 2004. – 316 с.
Sergeev I. S. *Osnovy pedagogicheskoi deyatel'nosti* [Fundamentals of educational activities]: Ucheb. pos. – SPb. : Piter, 2004. – 316 p.
8. Сerezникова Р. К. Становления субъективности студентов в образовательном процессе университета // Наукові праці. Серія: Педагогіка, психологія і соціологія. Випуск 3 (145) // Донецький національний технічний університет. – Донецьк, 2009. – С. 103–111.
Serezhnikova R. K. *Stanovleniya subektivnosti studentov v obrazovatel'nom protsesse universiteta* [Formation of subjectivity of students in the educational process of university] // Naukovi pratsi. Seriya: Pedagogika, psikhologiya i sotsiologiya. Vipusk 3 (145) // Donetskiy natsionalniy tekhnichniy universytet. – Donetsk, 2009. – P. 103–111
9. Бердяев Н. А. О назначении человека. – М. : Республика, 1993. – 381 с.

Berdyaev N. A. *O naznachenii cheloveka*. [The destiny of man] – M. : Respublika, 1993. – 381 p.

10. Крылова Н. Б. Культурные модели образования с позиции постмодернистской педагогики / Н. Б. Крылова. // Новые ценности образования: культурные модели школ. Вып. 7. М. : Инноватор, 1997. – С. 185–204.

Krylova N. B. *Kulturnye modeli obrazovaniya s pozitsii postmodernistskoy pedagogiki* [Kultural model of education from the perspective of postmodern pedagogy] / N. B. Krylova. // *Novye tsennosti obrazovaniya: kulturnye modeli shkol*. Вып. 7. М. : Innovator, 1997. – P. 185–204.

11. Годник С. М. Педагогическая деятельность: парадоксы теории практика // Вестник Воронежского государственного университета. Воронеж : ВГУ ВГИ МОСУ, – 2001. – № 1. – С. 27–38.

Godnik S. M. *Pedagogicheskaya deyatel'nost: paradoksy teorii praktika* [Teaching: theory paradoxes practice] // *Vestnik Voronezhskogo gosudarstvennogo universiteta*. Voronezh : VGU VGI MOSU, – 2001. – № 1. – P. 27–38.

12. Пріоритетні напрямки розвитку професійної освіти // Науковий вісник: Зб. наук. праць ПДПУ ім. К. Д. Ушинського. / Мат. Міжн. наук.-практ. конф. – Ч.1. – Одеса, 2002. – Вип. 10. – 164 с.

Proryetni napryamky rozvytku profesyynoi osvity [Priority areas of professions-term education] // *Naukoviy visnyk: Zb. nauk. prats PDPU im. K. D. Ushinskogo*. / *Mat. Mizhn. nauk.-prakt. konf.* – Ch.1. – Odesa, 2002. – Vyp. 10. – 164 p.

13. Швецова В. М. Педагогическое сопровождение развития готовности к управленческой деятельности руководителя образовательного учреждения: дис. канд. пед. наук: 13.00.08 / Швецова Валентина Михайловна. – Хабаровск, 2009. – 197 с.

Shvetsova V. M. *Pedagogicheskoe soprovozhdenie razvitiya gotovnosti k upravlencheskoy deyatel'nosti rukovoditelya obrazovatel'nogo uchrezhdeniya* [Teacher accompanied development preparedness management workertivity head of educational institution]: dis. kand. ped nauk:13.00.08 / Shvetsova Valentina Mikhailovna. – Khabarovsk, 2009. – 197 p.

14. Зязюн І. А. Філософські засади освіти: освітні і виховні парадігми, освітні технології, діалектика педагогічної дії. / І. А. Зязюн. // Педагогічна майстерність у закладах професійної освіти. – Київ, 2003. – С. 18–31.

Zyazyun I. A. *Filosofski zasady osvity: osvitni i vykhovni paradigmy, osvitni tekhnologiyi, dialektyka pedagogichnoyi diyi* [Philosophical foundations of education: educational and educational paradigm, educational technology, educational dialectic action] / I. A. Zyazyun. // *Pedagogichna maysternist u zakladakh profesyynoi osvity*. – Kyiv, 2003. – P. 18–31.